

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ

**ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ,
УПРАВЛІННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ**

**Полтава
2019**

**Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
(ПУЕТ)**

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ**

**ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ,
УПРАВЛІННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ**

**ПОЛТАВА
ПУЕТ
2019**

Друкується відповідно до наказу по університету № 135-Н від 20 серпня 2019 р.

Редакційна колегія:

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д. і. н., професор, ректор Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (ПУЕТ).

Заступник головного редактора – **С. В. Гаркуша**, д. т. н., професор, проректор з наукової роботи ПУЕТ.

Відповідальний секретар – **Н. М. Бобух**, д. філол. н., професор, завідувач кафедри української, іноземної мов та перекладу ПУЕТ.

Відповідальний редактор:

К. Ю. Вергал, к. е. н., доцент директор Інституту економіки, управління та інформаційних технологій ПУЕТ.

Члени редакційної колегії:

О. О. Ємець, д. ф.-м. н., професор (за спеціальністю Комп'ютерні науки), завідувач кафедри математичного моделювання та соціальної інформатики ПУЕТ;

В. В. Карцева, д. е. н., професор (за спеціальністю Фінанси, банківська справа і страхування), завідувач кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ;

Т. А. Костишина, д. е. н., професор (за спеціальністю Публічне управління та адміністрування), завідувач кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії;

В. А. Кулик, д. е. н., доцент (за спеціальністю Облік і оподаткування), завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ПУЕТ;

Г. В. Лаврик, д. ю. н., професор (за спеціальністю Публічне управління та адміністрування), завідувач кафедри правознавства ПУЕТ;

Т. В. Онішко, д. і. н., професор (за спеціальністю Інформаційна, бібліотечна та архівна справа), завідувач кафедри документознавства та інформаційної діяльності в економічних системах ПУЕТ;

Л. М. Шимановська-Діаніч, д. е. н., професор (за спеціальністю Менеджмент), завідувач кафедри менеджменту ПУЕТ.

Збірник наукових статей магістрів. Інститут економіки, управління та інформаційних технологій. – Полтава : ПУЕТ, 2019. – 504 с.

ISBN 978-966-184-361-4

У збірнику представлено результати наукових досліджень магістрів спеціальностей: Інформаційна, бібліотечна та архівна справа освітня програма «Документознавство та інформаційна діяльність»; Комп'ютерні науки освітня програма «Комп'ютерні науки»; Менеджмент освітня програма «Менеджмент та адміністрування»; Облік і оподаткування освітня програма «Облік і аудит»; Фінанси, банківська справа і страхування освітня програма «Фінанси і кредит»; Публічне управління та адміністрування освітні програми «Публічне адміністрування» та «Міське самоврядування»; Економіка освітня програма «Управління персоналом та економіка праці».

УДК 33+3.077+004](062.552)

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.
Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПУЕТ заборонено*

Коломієць М. П. Порушення обмежень щодо суміщення і сумісництва з іншими видами діяльності як підстава адміністративної відповідальності публічних службовців: проблемні питання нормативної реалізації та можливі варіанти їх вирішення	411
Кривченко М. А. Сучасні аспекти ефективності управлінських рішень на державному та місцевому рівні	417
Малигіна Н. Г. Публічне управління в контексті розвитку суспільства в сучасних умовах.....	421
Манзик В. В. Потенційні шляхи усунення проблем законодавчого регулювання діяльності благодійних та волонтерських організацій.....	426
Неборак В. С. Членство в молодіжних та дитячих громадських організаціях	432
Савельєв Д. В. Правовий статус та організація діяльності працівників служби судових розпорядників.....	438

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Освітня програма «Місьцеве самоврядування»

Денна форма навчання

Гур'янов А. М. Функції та роль місцевого самоврядування в системі публічного управління.....	444
Коваленко А. А. Концепції та теорії місцевого самоврядування	449
Кругляк О. В. Ресурсне забезпечення територіальної громади.....	453

Заочна форма навчання

Вільчинська В. В. Структура соціально-економічного потенціалу територіальної громади.....	458
Клочко С. О. Місьцеве самоврядування як елемент громадянського суспільства	463
Тригубенко Л. І. Інституційне середовище розвитку територіальної громади.....	469

Висновки. Від вибору належної теорії та моделі місцевого самоврядування залежить дієвість місцевого самоврядування у державі, його здатність відстоювати права громади в цілому та інтереси кожного окремого місцевого жителя. В кінцевому етапі, наявність ефективної системи місцевого самоврядування є невід’ємним елементом демократичної держави. Тому, на шляху побудови демократичної, соціальної та правової держави вибір теорії та моделі місцевого самоврядування відіграє важливу роль у досягненні поставлених цілей.

Список використаних інформаційних джерел

1. Гулак Л. С. Теоретичні засади становлення місцевого самоврядування в Україні / Л. С. Гулак // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. – 2013. – № 6–2. – Т. 1. – С. 101–104.
2. Круш П. В. Національна економіка: регіональний та муніципальний вимір : підручник / П. В. Круш, О. О. Кожемяченко. – Київ : Центр учбової л-ри, 2011. – 320 с.
3. Камінська Н. В. Місцеве самоврядування: теоретико-історичний і порівняльно-правовий аналіз / Н. В. Камінська. – Київ : КНТ, 2010 – 232 с.
4. Голікова Т. В. Розвиток муніципального корпоратизму в Україні / Т. В. Голікова // Інституційні перетворення в Україні. – 2002. – № 3. – С. 70–81.
5. Панейко Ю. Л. Теоретичні основи самоврядування / Ю. Л. Панейко – Львів : Літопис, 2002. – 196 с.

УДК 330.111.4:352.071

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

О. В. Кругляк, магістр спеціальності Публічне управління та адміністрування освітня програма «Місцеве самоврядування»
В. О. Шаповалов, к. е. н., доцент – науковий керівник.

Анотація. Реформа місцевого самоврядування стосується багатьох сфер в управлінні держави. Саме тому чітке розуміння основних чинників економічного і соціального розвитку грома-

ди є важливою теоретико-методологічною засадою. Ресурсний потенціал об'єднаних територіальних громад дає можливість для підвищення рівня фінансової спроможності місцевих бюджетів та розвитку відповідних територій.

Ключові слова: ресурси, потенціал, територіальна громада, забезпечення.

Abstract. Local government reform applies to many spheres of government. That is why a clear understanding of the main factors of economic and social development of the community is an important theoretical and methodological basis. The resource potential of the united territorial communities makes it possible to increase the financial capacity of local budgets and the development of the respective territories.

Key words: resources, potential, territorial community, provision.

Постановка проблеми. В існуючих умовах обмеженості бюджетних та інших фінансових ресурсів територіальної громади головним ресурсом її сталого соціально-економічного розвитку є власний внутрішній ресурсний потенціал. Забезпечення збереження, раціонального використання та подальшого нарощення ресурсного потенціалу громади має бути одним із головних пріоритетів діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування і територіальної громади.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблематика ресурсного забезпечення регіонального управління, розподілу ресурсів між територіями, зберігання та нарощення потенціалу територіальної громади знаходиться в центрі уваги багатьох вчених та фахівців, серед яких – В. М. Бабаєв, М. М. Новікова, Т. М. Безверхнюк, М. К. Орлатий, О. В. Ольшанський та ін.

Формулювання мети. Метою статті є розкриття змістовної сутності поняття «ресурсне забезпечення», систематизація підходів до класифікації ресурсів територіальної громади, визначення зв'язаності основних компонентів ресурсної платформи територіальної громади.

Виклад основного матеріалу дослідження. Функціонування та розвиток будь-якої території забезпечується ресурсами – перш за все, їх наявністю, а також вмінням раціонально вико-

ристовувати їх. Між тим, сьогодні ресурси територіальних громад, які вони можуть використовувати для задоволення спільних потреб безпосередньо або через реалізацію органами місцевого самоврядування управлінських функцій на основі наданих повноважень, є вельми обмеженими.

Визначити будь-який елемент через термін «ресурс» – означає виявити межі його корисності в досягненні цілі в умовах конкретної ситуації (існуючі технології та соціально-економічні відносини) з урахуванням ієрархії цінностей ресурсів і законів заміщення. Отже, під ресурсом розуміють наявні елементи системи, на основі яких вона функціонує та розвивається і які в умовах конкретної ситуації доцільні для застосування як засоби досягнення цілей. Такий підхід дасть змогу найповніше окреслити можливості системи, які можуть бути використані для максимального задоволення потреб суспільства [4, с. 17].

Найчастіше поняття «ресурси» трактується з чотирьох позицій:

- економічної – сукупність окремих елементів, що прямо чи опосередковано беруть участь у процесі виробництва або надання послуг; це основні елементи економічного потенціалу, які є в розпорядженні суспільства на кожному етапі розвитку виробничих сил у межах історично визначеної системи виробничих відносин;

- владної – фундаментальне джерело управління; атрибут, обставина або благо, володіння яким підвищує здатність впливу його володаря на інших індивідів або групу; це можливість, яка не обов'язково стає реальністю; усі ті засоби, використання яких забезпечує вплив на об'єкт відповідно до цілей суб'єкта;

- соціальної – реальні та потенційні можливості, засоби і резерви, якими володіє певне суспільство і які воно використовує для забезпечення різних сфер соціального життя і діяльності;

- об'єктної – елемент об'єкта управління, який може бути ефективно використаний суб'єктом для досягнення цілей; деяка сукупність можливостей адміністративно-територіального утворення, розпорядження якими віднесено до компетенції органів влади.

У науковій літературі, присвяченій дослідженню ресурсної забезпеченості функціонування тієї чи іншої соціально-економічної системи (частіше – підприємства або країни у цілому), найбільш вживаним є термін «потенціал» ніж «забезпечення». Так, В. М. Бабаєв та М. М. Новікова відмічають, що «ресурсний потенціал» об'єднує майновий, природно-ресурсний, виробничо-технічний, демографічний, фінансовий, науково-технічний, інтелектуальний, інформаційний, інвестиційний, інноваційний тощо потенціали, а також власне територію з певним типом її інфраструктури [1, с. 198]. І далі, підсумовуючи, дають визначення поняття «ресурсний потенціал територіальної громади» – поліструктурне та багаторівневе утворення, що характеризується різноманітними типами сполучення видів ресурсів, які сприяють досягненню стратегічних цілей [1, с. 199].

Вважаємо дане визначення дискусійним, що аргументуємо наступним. Як відомо, слово «потенціал» походить від латинського «potential» – сила, могутність, тому вряд чи виправдано ресурсний потенціал визначати як утворення. Скоріше потенціал території – це сукупність взаємопов'язаних ресурсів території, які використовуються для забезпечення життєдіяльності територіальної спільноти, а також відносин власності між їх володарями, яка має бути об'єктом управління для місцевих органів влади.

З позицій науки державного управління найважливішим є визначення поняття «ресурсне забезпечення», адже саме воно віддзеркалює форми і процедури діяльності органів місцевого самоврядування щодо функціонування та розвитку територій: потреби людей практично безмежні, а ресурси для їх задоволення є відносно обмеженими, тому громада не в змозі повною мірою задовольнити власні потреби. Саме органи управління повинні впливати на ступінь відповідності потреб і ресурсів, намагатися підвищення рівня задоволення потреб за існуючих ресурсів, оскільки і слово «забезпечувати» передбачає задовольняти чийсь потреби в чому-небудь.

Ресурсне забезпечення пропонуємо трактувати як сукупність методів, засобів і заходів органів влади щодо створення умов для найповнішого задоволення потреб територіальної громади,

гарантування збалансованості завдань органів публічного управління та ресурсів, наявних для їх виконання. Виходячи цього, правомірним вважаємо говорити про конкурентоспроможність території як здатність органів управління сформувати середовище, привабливе для сучасних видів ресурсів.

Для встановлення взаємозв'язку між окремими видами ресурсів території доцільно здійснити таку їх систематизацію: природні (у т. ч. рекреаційні), людські (у т. ч. інтелектуальні), матеріально-технічні (у т. ч. інноваційні), фінансові (у т. ч. інвестиційні), інформаційні (у т. ч. віртуальні), нематеріальні (у т. ч. компетентнісні). Іншими словами, йдеться про певну ресурсну платформу територіальної громади як сукупність основних її компонентів – видів ресурсів, пов'язаних між собою в процесі забезпечення функціонування та розвитку території.

Слід відмітити, що потенціал територіальної громади, як правило, відсвічує лише наявні ресурси, окремі з яких можуть бути вичерпними (багатства надр, ґрунти, дерева, рослинний і тваринний світи, деякі види мінеральної сировини тощо), тому й методи впливу на їх використання мають відрізнятися в залежності від вичерпності / невичерпності ресурсів, можливостей їх відновлюваності (повної або відносної).

Крім того, способи і заходи щодо ресурсного забезпечення розбігаються виходячи із спрямованості управління – на забезпечення поточного функціонування території чи її розвитку як переходу до іншого стану із кількісними та якісними змінами у внутрішньому середовищі.

Висновки. Таким чином, необхідність ресурсного забезпечення розвитку територіальних громад вимагає від місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування застосування сучасних методів ресурсного менеджменту. Необхідно розробляти певну методологію ресурсного менеджменту, яка має включати керування «кваліфікацією» ресурсів, управління ефективністю використання ресурсів, менеджмент ресурсних резервів, управління розробкою новітніх видів ресурсів тощо. При цьому зауважимо, що через високу варіабельності менеджмент територіальних ресурсів за їх складовими має суттє-

ві особливості, що повинно знайти відображення у методах і механізмах управління.

Список використаних інформаційних джерел

1. Бабаєв В. М. Сучасні підходи до зберігання та нарощення ресурсного потенціалу територіальної громади / В. М. Бабаєв, М. М. Новікова // Публічне управління: теорія та практика. – 2013. – Випуск 4 (16). – С. 197–201.
2. Безверхнюк Т. М. Ресурсний режим як інституційний механізм ресурсного забезпечення регіонального управління [Електронний ресурс] / Т. М. Безверхнюк // Державне будівництво : електрон. наук. фах. вид. – 2010. – № 1. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua>. – Назва з екрана.
3. Ольшанський О. В. Ресурсне забезпечення розвитку території: двовимірний підхід / О. В. Ольшанський // Публічне управління: теорія та практика. – 2013. – Вип. 4. – С. 220–225.
4. Ресурсний потенціал регіону : навч. посіб. / М. К. Орлатий, С. А. Романюк, І. О. Дегтярьова та ін. – Київ : НАДУ, 2014. – 724 с.
5. Савчук Д. М. Характеристика ресурсного потенціалу громади та оцінка ефективності його використання / Д. М. Савчук // Український журнал прикладної економіки. – 2018. – № 1, Том 3. – С. 83–94.

Заочна форма навчання

УДК 330.111.4:332.156.2:352.071

СТРУКТУРА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

В. В. Вільчинська, магістр спеціальності Публічне управління та адміністрування освіти програма «Місцеве самоврядування»

В. О. Шаповалов, к. е. н., доцент – науковий керівник

Анотація. У статті проведено структурування та визначено компонентну будову потенціалу територіальних громад. Окрес-